

אגדות סרביה

אגדות סרדיניה

סיפורים שנרשמו ותורגמו משפת Sardu

תרגמה מאיטלקית
מרים דביר

להבות הבשן 2003

Fabie Sarde

תרגמה
מרים דביר

ערך והדפיס
יוחנן דביר

סידרת ספרי ילדים
"אני קורא ספרים"
לזכרו של
אסא דביר
(1975-1954)

להבות הבשן 2003

על הספר

בזמן סיורנו בסרדיניה, מצאנו כנסיה עתיקה בעיר סאסארי, ובה חנות ספרים העוסקת במיוחד בספרות סרדית המקומית.

בין הספרים שרכשנו היה גם אוסף של אגדות עממיות מכל קצוות האי. הסיפורים נרשמו מפיהם של המספרים בשפת su sardu המקומית ותורגמו לאיטלקית.

מספר חודשים אחרי שחזרנו החליטה מרים לתרגם חלק מהספורים האלה, ואני ערכתי והדפסתי אותם בצורה הנוכחית.

על מנת לתת גם תחושה של השפה המקורית צירפתי בסוף הספרון את הסיפור על *הר התבואה והר הקש*, כפי שהוא מופיע במקור su sardu. הוספתי גם כמה מפות עם ציון המקום בו מסופרת האגדה.

יוחנן

להבות הבשן 2003

ואלה הסיפורים:

מרד הכלבים

המאורים

בטיסטה נוצ'י

למען כנרית חופשיה

השדון של שבעת הכובעים

אוצר טירת בורגוס

מאשינגנה (שלושה סיפורים)

גבירתנו מן היער

איס דומוס בצ'אס (שם של כפר)

הנחש

הר התבואה והר הקש

גורג'יה הקמצנית הכועסת

סרדיניה

סרדיניה הוא אי גדול, השייך לאיטליה ומונח בים טררני, מערבית לחצי האי האיטלקי.

שטח האי הוא גדול במקצת משטחה של ארץ ישראל, אך האוכלוסייה בו פחות משני מליון תושבים, חלקם חיים בשלוש ערים גדולות, ומרביתם בעיירות וכפרים. רובה של החקלאות היא גידול צאן, מטעי זיתים, כרמים ודייג ימי.

למיקומה של סרדיניה בים התיכון הייתה חשיבות רבה ולכן עמים רבים נלחמו עליה. במשך אלפי שנים עברה השליטה באי מיד ליד ושלטו בה פניקים, רומאים, ערבים, מאורים, צרפתים, איטלקים, אוסטרים, ספרדים ועמים רבים אחרים.

אחד הדברים המיוחדים לאי זה הם המבצרים הרבים המפוזרים ברחבי האי, הבנויים מאבן, ומגיעים לגובה של שלוש או ארבע קומות. עד כה נספרו בשטחה מעל שבעת אלפים מבצרים כאלה, שנבנו בערך לפני שלשה או ארבעה אלפי שנים ועומדים עד היום יציבים כמו אז.

אופייניים גם הסלעים רבים שנשחקו על ידי גשם ורוח בצורות מוזרות, וניתן לראות בהם חיות, שדים ואנשים.

סיפורים רבים קשורים עם הסלעים המפוסלים ברוח ועם מבצרי נורגי אלה.

השפה הרשמית באי היא איטלקית, אך השפה המדוברת השניה היא שפת 10 סרדו, שהיא מיוחדת לאי הזה. זו שפה עצמאית ולא ניב של כל שפה אחרת, אך מורגשות בה ההשפעות של העמים הרבים שחיו באי. לשפה זו גם ספרות מיוחדת, שירה ומחזות.

אריטצו

מרד הכלבים

לפני שנים רבות התמרדו הכלבים מאריטצו. נמאס להם שקראו: "כלב כאן, כלב שם!" ללא שום כבוד לייעודם המקצועי. נמאס להם שהתייחסו אליהם כאל טיפשים וישלחו אותם הנה והנה על

מנת להביא בין שיניהם חתיכות עץ לא נחוצות. נמאס להם להיות מוסתים כנגד חיות שקטות אחרות, ולשמש ככלבי צייד. הם לא רצו יותר להתעורר בלילה על מנת לנבוח כנגד הרוח, ולהגן על רכוש אדוניהם נגד גנבים נחמדים ואולי אף קונדסיים. הם לא רצו עוד לסכן את חייהם בלי לדעת לשם מה? נמאס לכלבים מאריטצו! אחרי ששוחחו ביניהם ארוכות התקוממו והחליטו לברוח כולם ביחד. בלילה ללא ירח ברחו מן הכפר, נמלטו אל ההרים, ואל יער כמעט בלתי-חדיר. שם הקימו מחנה.

אחרי ימים אחדים פרצה סופה עזה, ירד גשם זלעפות, ברקים ורעמים. הכלבים לא ידעו תחילה איך להגן על עצמם. הם השאירו מלונות חמות ומוגנות אצל האדם. אז החליטו להקים בית גדול, בו ימצאו כולם מחסה בפני הרוח והסופות. הם עבדו יומם ולילה ואחרי

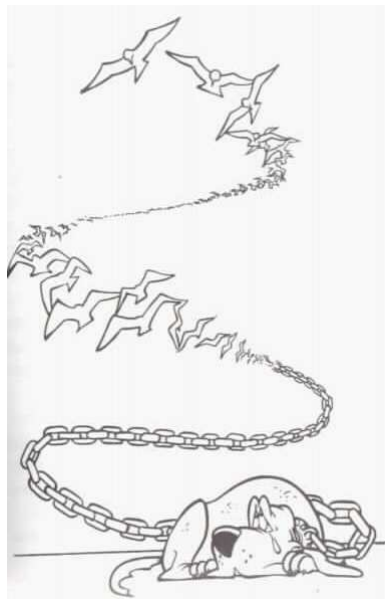
זמן מה גמרו לבנות, אבן על אבן, מבצר, מגדל גבוה על פסגת ההר.

במבצר החדש הייתה לכל כלב דירה שלמה לעצמו עם נוחות רבה: חדר שינה, חדר אמבטיה, סלון ומטבח. במהרה התמלא המגדל כל טוב: תרנגולות וגדיים, ביצים ותרנגולי-הודו שנגנבו מחצרותיהם בני האדם. הרפובליקה הכלבית התפתחה והתעשרה. המטרות המועדפות של הפשיטות היו הכבשים הרזות של הרועים העניים והתרנגולות המורעבות של האיכרים ללא האדמה. אולם במהרה ומתוך חוש צדק, הפך רכוש העשירים שבין האיכרים למטרת החטיפות. כך גם הובטחו סעודות טעימות יותר, יום אחד חבורת כלבים מובלת על יד שועל זקן ובעל ניסיון, שאמנות הגניבה הייתה בדמו, או אולי באה לו בירושה, השתלטה על עדרו של האיש העשיר ביותר בכפר, ולא השאירה אף כבשה בחיים. האיש הנגזל

נתקף זעם רב. הוא החליט להתנקם, שכר מאה שודדים מזוינים שהגיעו מכל קצות האי, ובראש הצבא הזה צעד להתקפה על מבצר הכלבים. היו אלה שלושה ימים ושלושה לילות של קרב קשה ביותר. הכלבים התגוננו באומץ ובכבוד, אך הרובים גברו בסוף גם על לועותיהם של הכלבים האמיצים ביותר. לא נשאר זכר מן הכלבים המרדניים. האנשים המיתו את כולם והרסו את המגדל.

מהיום ההוא הכלבים קשורים תמיד בשרשראות.

המאורים

קליארי

את הסיפור הזה ספר לי סבא שלי, שספר לו הסבא שלו, ששמע אותו מסבו הוא. כולם מקליארי. אתם מכירים את האיכרים האלה. רק משום שהם חיים בעיר הבירה, הם חושבים את עצמם לטובים ביותר בעולם, כאלה שנבראו טובים יותר, וכאלה שנבראו ראשונים וכאלה שנבראו בדאגה הרבה ביותר של אדוננו האל.

ועל מנת להראות שהבצק ממנו נוצרו טוב יותר מזה שממנו נוצרו האחרים, המציאו את הסיפור. כאשר אנשי קליארי ראו בפעם הראשונה את המאורים, ראו אנשים נמוכים, שחורים ושעירים. מיד חשבו: הללו הם בריות נחותות. וכאשר מישהו נסה לומר כי הם אינם שונים מאתנו, כי אנחנו והם כולנו בני אותו כדור הארץ, אותה הקדחת ואותו העוני - האיכרים

ענו באמצעות האגדה הזו, שספר לי סבי ושאני מספר לכם.

כאשר אלוהים גמר לברוא את העולם כך התחיל סבי תמיד החליט לבדוק אם הכל יצא לו כפי שרצה. הוא שלח את יהושע הנוצרי ואת ידידו פטרוס לסיבוב בדיקה. השניים הגיעו לנוקסיס והסתכלו סביבם. פטרוס הביט והביט גם מתחת לאבנים ואז אמר: "יהושע יקירי, חסר כאן דבר מה. הנה עזים, בני אדם וילדים, וגם בארות, מעיינות ובתי בוץ, אך בכל זאת דבר מה חסר." יהושע הביט אף הוא מסביב והשיב מוטרד קצת מן ההערה: "פטרוס יקירי, לי נראה שלא חסר ממש שום דבר." אך פטרוס התעקש: "לא נכון, אדוני, כאן חסר דבר מה יסודי".

הנוצרי, עייף מן הויכוח, התפרץ: "מה חסר בדיוק? אם אתה יודע תגיד, אל תחוד חידות." ופטרוס: "אדוני, חסר כאן מאורי".

בנקודה זו יהושע החל לצחוק כמו מטורף וגם למעלה בשמיים נשמע פרץ צחוק, כי גם את אדוננו שעשעה הערתו של פטרוס הטוב. "חשבתי שלדבר מה חשוב אתה מתכוון" אמר יהושע, "אבל מה בעצם נחוץ לדעתך לבריאת מאורי? זה הדבר הפשוט ביותר בעולם! גם ילד ידע לעשות, יהושע קטנטן, אפילו מי שנכשל בכיתה הרביעית.."

שני הנוודים המשיכו ללכת ופטרוס הטוב חשב לעצמו: "אני רוצה לראות האם הדבר כל כך קל כפי שהוא אומר, אני ממש רוצה לראות." ויהושע הסביר לפטרוס שאת אנשי קליארי קשה לעשות, כי נחוץ קמח לבן, דבש ויין טוב. אך בשביל האחרים התהליך הוא פשוט.

בזמן ששוחחו שני הנוודים ראו באמצע הכביש גללים של שור, מסריחים ומלאי זבובים. אז אמר יהושע לפטרוס: "הנה מה שנחוץ!" ונתן בעיטה לכל הגועל הזה.

בין רגע נוצר המאורי הראשון, כולו יפה ומוכן: עם גרביים שחורות, מכנסי אריג, עם מקטרת מצופה פליז וכומתה מקופלת בקצה. נמוך, שחור ושעיר. יהושע חייך בראותו את הברייה החדשה, שהשתרעה מיד מתחת לעץ בעצלות.

מעבר לאגדה

זהו הסיפור כפי שספר סבי. אך אנו לא מאמינים בו. זאת אגדה רעה. איך אפשר שבני אדם עשויים מקמח לבן ויין אדום ואחרים עשויים מגללים של שור ובעיטות? אם המאורי הוא שחור, שעיר ונמוך, גם איש קליארי ודאי אינו צחור. ובנוגע לקומתו אפילו לא ענק.

להיות נמוך ושחור לא נראית לנו סיבה לבושה
כלשהי. פעם הכרנו איש הרים שהיה לבן כמו חלב
וגבוה כמו עץ אלון, אולם היה טיפש כמו תיש. ואין לנו
שום דבר נגד אנשי ההר.

בטיסטה נוצ'י

קליארי

לפני זמן רב חי לו דייג בשם בטיסטה נוצ'י בבית קטן, ישן וחרב. הוא היה מאלה שעדיין מחזיקים מעמד למרות שינויי הזמן ומהווים תצוגה נאה בפני עצמה, בנמל של קליארי. הוא היה איש בודד ללא אישה וללא ילדים. כשהיה צעיר לא סבל בדידות היו לו הורים וידידים אתם יכול היה לשתות כוסית או לשחק בקלפים. אך כאדם זקן חסרה לו חברה אתה יכול היה להתחלק בטרדות ובשמחות קטנות.

הוא המעיט לשבת בבית, כדי לא להרגיש בודד, אך מאחר שלא אהב את עיר, העדיף לשבת בסירתו בים וכך לתת לשעות ולימים לחלוף. בסירה הרגיש פחות בודד, כי אהב את חברת הדגים והתייחס אליהם כאל ידידים מצוינים, אולי אפילו יותר טובים מאנשים. הוא ניהל אתם ויכוחים ארוכים, כשהוא מדבר ועונה לעצמו. עורו של בטיסטה היה שרוף מן השמש, המליחות חרצה בפניו קמטים עמוקים כמו זרמי המים אחרי

הגשם ברחובות, אך בריאותו הייתה איתנה מברזל, אף פעם לא פקדוהו מחושים או מחלות קשות.

וכך הפכה סירתו לביתו האמיתי. לא חסר לו הפחם להצית אש, לא שפוד להשחיל עליו דגים, לא מלח לתבלם כאשר היו מטוגנים, לא חסרו גם שמיכות כדי להתגונן בפני הלחות בלילות.

יום אחד חיכה בטיסטה בסירתו לשקיעת החמה, כהרגלו, על מנת לפרוש את הרשתות. לפתע ראה מרחוק דבר מוזר, לא דג ולא מצוף. הוא הסתכל בתשומת לב עד שזהה איש בין הגלים. אז תפס את משוטיו וחתר כדי לעזור לו, כפי שחוק הים מחייב. בהגיעו אל האיש העלה אותו לסירה, עטף בשמיכות וחימם אותו, ואחרי כן האכיל אותו בדגים טריים ועגבנייה נאה והשקה אותו במים מתוקים מתוך בקבוק. שלושה ימים נשאר האיש על הסירה. אך בשלושת הימים האלה של החיים המשותפים לא החליפו ביניהם אף מלה. הדייג חשב שהטובע אולי עייף מדי ומבוהל ולכן לא היה לו רצון לדבר. אך מי יודע מה חשב הטובע יוצא הדופן.

בבוקר של היום הרביעי האיש הזר שבא מן הים דבר לראשונה: "היית נדיב, דייג זקן, איך אוכל להודות לך?" בטיסטה, שדבר מעט עם בני אדם, ענה: "לכל אחד הייתי עושה כפי שעשיתי לך." "יש דבר מה שחסר לך? שהיית רוצה בו מאוד?" המשיך הטובע בדבריו.

הדייג חשב ארוכות.
בהביטו בים נסה להבין מה
חבוי מעבר לאופק
לבסוף אמר "הייתי רוצה
לא למות לעולם. זה ימצא
חן בעיני."

בזמן שבטיסטה הביט עדיין
בתכלת הים בעיניו
החולמניות, קפץ האורח
הזר לים ונעלם בין הגלים
תוך קריאה "שיהיה!".

אה, חשב הדייג, איזה

טיפוסים מוזרים פוגשים בעולם, ולא חשב עליו יותר.
עברו שנים, ושנים, ושנים. בטיסטה היה כבר זקן
מדי כדי לעלות לסירה ולעסוק בדייג. הוא נהג לשבת
לפני דלת ביתו ולהביט על העולם המשתנה. ועוד עברו
שנים. בטיסטה היה כבר מעל מאתיים שנה. הוא איבד
את כל שניו ועם כל אנחה רעד כל גופו. הוא נהיה כל כך
זקן שרגליו התפוררו כמו אלה של המתים. אך עדיין חי.
הוא דיבר מעט, חשב, זכר וסבל.

יום אחד אסף כוח וקרא לבן של בן של בן של ידיד
נעוריו, ידיד שנפטר מזמן. הצעיר הגיע ובטיסטה בקש
בתחנונים: "העלה אותי על הסירה. אני רוצה להרגיש
מחדש את ריח ונשמת הים."

הצעיר מילא את בקשתו וכך אחרי מאתיים שנים מצא את עצמו בטיסטה בסירתו העתיקה, שהזדקנה כמוהו. הסירה נראתה הרוסה ולא מסוגלת לצוף בים, אך עדיין החזיקה את משקלו של הדייג הזקן המופלג. וכך, יחד, האיש והסירה התנועעו אט, אט אל המרחב. בטיסטה חתר לאט, לאט על מנת לשמור על כוחותיו, וכוון את סירתו לנקודה בה אסף את הטובע המוזר, שקיים את הבטחתו המוזרה ההיא. לבסוף הגיע למקום, נעצר וקרא: "איש, איש!" וחכה. אף אחד לא ענה. הים מסביב היה ריק. בטיסטה לא התייאש: "איש, איש!" צעק. שום דבר לא קרה. עברו שעות. מדי פעם חזר בטיסטה על קריאתו, וכשהשמש שקעה הופיע הטובע ההוא מלפני שנים רבות. הוא עלה על הסירה, התיישב ליד הדייג ושאל: "מה אתה רוצה, בטיסטה?" "אמרתי פעם, שבקשתי הגדולה ביותר היא לחיות לנצח. הבט איך התדרדרתי: אני הופך לאבק."

"בקשת ממני אלמות, לא נעורים נצחיים. אולי אתה רוצה לשוב ולהיות ילד בפעם השניה?" "לא איש הים. אני מרגיש זקן מדי. אני עייף מן החיים. ראיתי כל אשר יש לראות. עכשיו אני רוצה לנסות את המוות."

מי יודע כמה זמן המשיכו השניים ההם לקשקש על הסירה. מאז אף אחד לא ראה עוד את בטיסטה, אף לא את הסירה ולא את הטובע המוזר. אין המשך לסיפור.

למען כנרית חופשיה.

פעם היה מלך שהיתה לו כנרית יפהפיה, מזן מיוחד ובעלת צבעים נהדרים. הוא אהב אותה יותר מאשר את ילדיו ולשירותה העמיד משרת מיוחד, שליווה אותה בכל, האכיל אותה ובעיקר שמר עליה שלא תברח. אך יום נאה אחד השאיר ואניו (זה היה שמו של המשרת), לרגע אחד ממש, לרגע ולא יותר, את דלתית הכלוב פתוחה ו הכנרית יצאה לחופשי.

"הו, מסכן אני", ילל ואניו כשהרגיש שהציפור ברחה, "המלך יתרגז מאוד ואולי יתלה אותי. הוא הרי אהב את הציפור יותר מאשר את כספו."

אמנם התליה לא יצאה אל הפועל, אך המשרת ידע בדיוק מה יקרה: כשנודע למלך מה קרה הוא צרח עד שהקירות רעדו, ומאחר שהכלוב היה ריק הוא רק פיטר את המשרת.

אולם ואניו צריך היה לפרנס משפחה, ולכן החל לבכות ובקש רחמים.

המלך שלמד להוקיר את המשרת חס עליו, אולי משום שנדבק בו קצת מריחה של הכנרית ואולי כי קולו נשמע כציוץ שלה. "הסכת!" רעם "אם אתה רוצה להציל את פרנסתך עליך לענות על שתי שאלות שאשאל אותך כעת. אם לא תצליח, תטעם את בעיטות חיילי." "רק תשאל, הוד רוממותך המלך", ענה ואניו עם שמץ של תקווה, "אני מוכן לכל".

בארשת רצינית אמר המלך: "עליך להגיד לי מה הוא המרחק בין האדמה לשמיים וכמה אבנים נחוצות היו להקמת ארמוני. יש לך זמן עד מחר."

המשרת לבש חזות בטוחה על פניו אך ליבו היה מלא ייאוש. הוא הבטיח: "זה דבר של מה בכך, דרוש יותר כדי להביך אותי. מחר תקבל את התשובה."

כאשר יצא מן הארמון החל לשבור את ראשו. מרוב יאוש הוא בכה כמו ילד והתהלך מבלי להרגיש לאן נושאות אותו רגליו. בדרך פגש את פסקואלה, חברו מילדות.

פסקואלה זה היה טיפוס מיוחד במינו. הוא היה נמוך קומה ובטנו הייתה כמו אבטיח, כי נהג לאכול יותר מאשר לדבר.

היה לו גם אף אדום כמו פלפלון, כי שתה יותר מאשר אכל. אך בפעמים המועטות בהן פתח את פיו

השמיע דברים חכמים. ידע להפעיל את מוחו טוב יותר מאשר את קיבתו. הוא היה מקרה יוצא דופן ונדיר. מרחוק שם לב שחברו בוכה וכשהתקרב אליו שאל לסיבת הבכי. ואניו, מלא ייאוש, ספר לו בין יבבה ליבבה את כל צרותיו. "אי" אמר החבר "אתה נבהל משטויות כאלה? הקשב אלי היטב: הפתרון אינו קשה." שניהם התיישבו על חומה נמוכה והמשרת הקשיב באדיקות לעצות של חברו.

"קח סליל גדול של חוטים" התחיל פסקואלה "ואמור למלך שאורך החוט שווה למרחק מן האדמה אל השמיים. אך שים לב, הסליל צריך להיות ממש גדול ביותר. "ואשר למספר האבנים?" שאל ואניו בדאגה "מה אומר לו?" "אשר לאבנים" ענה החבר "זה קל יותר. אמור לו: שני מליון. אם לאחר מכן למלך יהיה ספק ויאמר שזה לא נכון, תגיד לו שאכן מדדת את המרחק מן האדמה אל השמיים ושבעצמך ספרת את האבנים." אלה היו העצות של פסקואלה. בחבטה על כתפו של חברו על מנת לעודדו חזר פסקואלה אל עסקיו.

ואניו מעודד לא העז לשוב הביתה. הוא לא ישן בלילה ועם שחר כבר עמד לפני הארמון המלכותי. בשעה שנקבעה הופיע המלך. "ובכן" אמר "מצאת את התשובות לשאלותי?"

ואניו נשם עמוקות ואמר: "הנה המרחק שבין האדמה לשמיים" והראה את הסליל הענקי של החוטים, סליל כל כך גדול שהיה נאלץ להובילו במריצה. המלך תחילה צחק, אחרי כן אמר ברצינות: "זה לא נכון, זה לא זה." והמשרת: "אנא מלכי מדוד בעצמך ותראה שהצדק איתי."

המלך נשאר בתחילה נבוך, ולאחר מכן בקש: "איך אעשה זאת?"

"ביד השמאלית" התחיל ואניו הצוחק בליבו "תחזיק היטב את ראש הפקעת, ובאותו הזמן תשים בצד השני של החוט קרס גדול של דייג. אז תוכל לזרוק את הגליל כלפי השמיים, הקרס ייתפס בענן קטן, בדיוק זה שעומד מעליך."

המלך ציוה שיביאו לו קרס גדול ומיד ניסה לבצע את הוראותיו של משרתו לשעבר. אחרי כמה ניסיונות כושלים נתפס הקרס, אך לא בענן ההוא, אלה רק בענף של עץ אפרסק שעמד בגינה.

ברגע זה הבין השליט את ערמומיותו של ואניו. אך הוא לא רצה להיכנע ועבר לשאלה השניה: "והאבנים של ארמוני, הא? כמה הן, כמה?"

המשרת היה כעת נועז יותר ואמר: "שני מליון". "אהה, אהה," כחכח המלך בגרונו ואחר כך פרץ בצחוק, "לא, זאת לא האמת המוחלטת." "כן, כן" התעקש ואניו

"זו היא האמת. ספור-נא אותן בעצמך אדוני, ותראה
שלא שיקרתי."

המלך שהשתאה מפקחותו של המשרת, לא רק שלא
גרש אותו מן הארמון, אלא נתן לו אפילו סכום כסף גדול
כפרס.

ואניו רץ מיד להתחלק בפרס עם חברו פסקואלה.
הם אכלו ושתו לרוויה ימים ולילות.

על הציפור הקטנה לא נודע דבר. קיכלי אחד
שהכירה ספר לנו שראה אותה. אמר שהיא מבלה המון
במשחק עם הלטאות ומקפצת על הענפים ושלמדה
לשיר בצורה מוזרה ביותר, כתוצאה של חירות.

השדון של שבעת הכובעים

גליל

לפני זמן רב בעיירה פרנצ'סקו ד'אגלינטו חיה משפחה של רועה שכל הכבשים שלו מתו זו אחר זו מרעב ומצמא. חודשים על גבי חודשים לא ירדה טיפת גשם אחת באדמות האזור. הירק התייבש, הפרי נשאר בוסר והמעיינות יבשו מן השמש. ללא כבשים, וללא פרי

משפחת הרועה כמעט מתה מרעב. בחגורות המכנסיים התרבו החורים והבטן הריקה קרקרה.

בורה, הבן הצעיר ביותר, כמעט ילד, החליט לצאת לשדות מסביב ולחפש דבר מה לאכילה. בשעת בוקר מוקדמת יצא לדרך מבלי להגיד דבר לאף אחד. הלך, והלך ולא מצא אפילו ראש אחד של חסה ואף לא צנונית. על מנת לא לחשוב על בטנו הריקה חלם בורה על ערמות של פסטה ועל גילי גבינה המתגלגלות לרגליו. אך לא היה די בחלום על מנת לנצח את הרעב. עברו כבר שלושה ימים ולילות ובורה עייף מן ההליכה הארוכה הגיע למקום עזוב וחרב. הוא ראה שם בקתה, נכנס אליה ונרדם מותש.

אחרי כמה שעות של שינה שלווה הרגיש דבר מה הלוחץ על חזהו ולא נותן לו לנשום. בבת אחת התעורר

קצר נשימה וראה שדון הרוקד מעליו, קטן כמו כף היד, ועל ראשו שבעה כובעים אדומים. רגליו היו גדולות וכבדות, זקנקן של שדים על סנטרו וכדורית אדומה כגודל אפונה על אפו. בורה קפץ ממשכבו, חטף אחד משבעת הכובעים של השדון והחביא אותו בסיר ישן ומפוייח שמצא בקרבה. "החזר לי את הכובע, החזר לי את הכובע!" צרח השדון. "למה שלא תיקח לך אותו בעצמך" ענה בורה. השדון הראה את ידיו, מטופחות ולבנות כמו שלג "נראה לך" אמר "שאוכל ללכלך את ידי בסיר המפוייח ההוא?".

"אם כך, נעזור זה לזה," השיב בורה. "אתה לא רוצה ללכלך את ידיך ולי נחוץ למלא את קיבתי. אם תדע להשיג לי דבר אוכל אוציא את הכובע מן הסיר." "חפור מתחת לרגליך" ענה השדון. בורה חפר ומצא סיר גדול מלא שעועית וחומצה. הוא לקח אותו מרוצה ושם על כתפיו. "והכובע שלי?" צרח השדון. "היית טיפש" השיב בורה, "קח אותו בעצמך אם תצליח. אני לא אעשה זאת. אילו הייתי מחזיר לך אותו, היית מסוגל להפוך את השעועית והחמצה שלי לקש." באומו את המלים הללו, עם קיבה ריקה והסיר המלא רץ בורה הביתה. לאבא ואימא כמעט כבר פרחה נשמה מרעב.

לא אתאר לכם את השמחה בה קבלה המשפחה את בורה. הם חגגו, אכלו את החמצה והשעועית, קפצו, ורקדו ואותנו לא הזמינו.

אוצר טירת בורגוס.

בורגוס

בבורגוס עומדת טירה קטנה. ליד
הטירה נמצא אוצר.
אי-אפשר לקחת את האוצר.
אי אפשר לקחת אותו כי עליו מופקד
שומר.
השומר גדול כמו ארז, חזק כמו שור
ומכוער כמו שד.

הוא נקרא דון בלאס בן
אראגונה. גילו מאתיים
שנה. הוא בעל כישוף,
כישוף כל כך מכושף
שהוא לא יכול למות.
יום אחד בא לטירה כומר
נודד ואתו שני נערי
מזבח. הם החליטו
לחפש את האוצר. הם
הצטיידו בבקבוק מים
קדושים, זר שום, וספר
השבעות לגירוש שדים,

הלכו בשורה שנים ורודים ואחד שחור, כמו חיפושיות
מאי או כמו פינגווינים, אחד אחרי השני.
רק הספיקו למצוא וללטף את היהלום הראשון
כשנפתח פתח בחומה והופיע דון בלאס בן אראגונה,
גדול ומפחיד יותר מאי-פעם.
הכומר ונערי המזבח החלו בלחשי השבעת השדים,
נפנפו בשום והתיזו מים קדושים מסביב.
הם חשבו, המסכנים, שהשומר הזקן הוא שד או
ייצור דמיוני או אולי רק אשליה, סדין המתנופף ברוח.
אך לא. דון בלאס בן אראגונה, למרות מאתיים שנות
גילו, הלם כהוגן פעם לזה, פעם לזה ופעמיים לנער
שעדיין נפנף בשום.
הכומר ועוזריו ברחו במהירות ולא חזרו יותר לקרבת
טירת בורגוס, כדי לחפש אוצרות.

מאשינגנה

ארטיצו

על אדמות פיניה, אדמות שעיקרן עצי אלון ופרפרים, ישנו יער של עצי אגוז, שאיש לא יכול להיכנס אליו. ולמה אי אפשר להיכנס? כי שם מאשינגנה. ומי הוא מאשינגנה? אף אחד אינו יודע.

לילה אחד רועה צעיר מארטיצו, לואיזינו שמו, שאיבד זמן רב בכפר במשחק, נאלץ למהר הביתה כדי להספיק לפני סגירת דיר הצאן. הוא רץ ורץ, ועל מנת לקצר את הדרך עבר ביער של מאשינגנה בתקווה שלא יתקל בתופעות רעות. אך עוד לא עבר מאה צעדים בין עצי האגוז כשלפתע התרומם מולו, כמו בסופה, ענן של אדמה ובוצ. זהו מאשינגנה, חשב לואיזינו שנתקף פחד. הוא לא יכל היה לשוב על עקבותיו, כי בדיר המתין לו אביו. ענן האדמה הפך למערבולת שגבהה יותר ויותר עד שהגיעה לשמיים. אחרי כן ירדה לאט ונעלמה בהדרגה כמו ערפל. לואיזינו נאנח אך המשיך בדרכו בהקלה ורק חשב: "מאשינגנה,

אתה רוצה לשטות בי, אך זה לא יצליח לך, לא תראה אותי חוזר.

הרועה הצעיר המשיך ללכת ביער המכושף כשלפתע ראה לרגליו מקטרת חדשה. "אולי זה מאשינגנה שרוצה שוב לשטה בי?" הרהר לואיזינו. ובכל זאת הרים את המקטרת והביט בה מסוקרן. ולפתע המקטרת התפרקה לחתיכות והפכה למאה להבות פראיות, שרקדו יחד והתאחדו לאש לוחטת.

לואיזינו, שאיבד את אומץ לבו, ברח. אך מאשינגנה מחופש לאש רדף אחריו, השיג אותו והקיפו מכל צד. הלהבות הבעירו את לואיזינו, שנראה עתה כמו לפיד בוער בליל קרנבל.

אך זאת אש של מאשינגנה, אש למשחק, להפחדה, זאת אש של מאשינגנה, אש שלא שורפת.

לואיזינו ראה את הלהבות מתחת לרגליו, על ראשו, על ידו ועל קצה אפו, אך הן להבות של מאשינגנה: אש שלא שורפת. רץ לואיזינו כמו ארנבת או כמו שפן או כשועל הוא רץ במהירות כמו שלא

רץ עף פעם בחייו. לבסוף הגיע לעץ האגוז האחרון של היער המכושף, לאותו מקום בדיוק ממנו נכנס אל היער. מאשינגנה, מוסתר בין העצים, צחק מתחת לשפמו, אם יש לו שפם. לפחות אין לו זקן או רגליים שטוחות. מן הלילה ההוא לא עבר עוד לואיזינו את היער בדרך אל הדיר, כי היער של פיניה הוא ממלכתו של מאשינגנה.

מעבר לאגדה.

אומן התרמית, זהו התרגום של השם מאשינגנה. אומן התרמית אכן, ולא אומן הרשעות. כאלה הם רוב השטנים של האגדות הסרדיות, הם טרדנים אך ודאי לא רעים. הם גורמים למעט פחד, אך כל פעם מעוררים גם מעט אהדה. אם כן, שטנים מיוחדים הם, קצת אכזריים. ולמה? אולי משום שהחיים של אבות אבותינו הסרדאים היו כה קשים, בין קדחת, בדידות ודלות, ששום גיהנום לא יכל להשתוות אליהם.

זהו משינגנה

לילה אחד שני רועים עברו בדרכם הביתה בסביבת פיניה, ממלכתו של מאשינגנה. הם עברו נחל שהוא גבול היער המכושף, ולפתע הופיע על הכביש חזירון שמנמן, דמוי תפוז, שמנמן ושמח.

אמר אחד הרועים אל חברו: "הבט איזה חזיר מוזר. אולי אין לו בעלים, ניקח אותו אלינו." אך ככל שהתקרבו אל החזירון המוזר זה התנפח, גדל וגדל עד שזנבו המסולסל נגע בירח.

הרועים נעצרו כמו נציבי מלח. החזירון (שהיה מאשינגנה באחת מתחפושותיו) נעשה פתאום קטן כמו צפרדע, אחרי כן הפך ללהבה, כאילו שרצה לשרוף את הרועים ואת כל היער.

הרועים הפזיזים ברחו ומאשינגנה רדף אחריהם. כעת הוא הפך לענן של סערת ברקים והוריד גשם זלעפות על הרועים, גשם שהפך לטיפות יין. זה היה הגשם של מאשינגנה, גשם שלא מרטיב. הרועים שראו את הגשם ונשארו יבשים נמלטו כמו מטורפים, קפצו בשתי הרגליים מעל לנחל, חזרה למקום בו נכנסו אל היער. אבל הנחל גדל, הפך למפל, לים, להר. הוא הפך לפרפר ענק כמו אנייה גדולה. זה היה מאשינגנה ששיחק, צחק, הפחיד את הטרחנים ושעשע עולם

ומלואו.

שני החברים הרועים לא שבו עוד לפיניה ולא עברו יותר בקרבת המקום. מאז חי מאשינגנה בשקט עם הנחל שלו, עצי האלון והאגוזים. אף אחד לא מפריע לו, כי לאף אחד אין אומץ לשים את רגליו ביער המכושף.

משובה של מאשינגנה

גולפוספנדיגה

כל פעם כאשר מאשינגנה רוצה להתבדר הוא עוזב את יער האגוזים שלו והולך להסתובב בעולם ומשטה בבני אדם.

הקשיבו קצת למה הוא מסוגל פעם אחת בשדות, בקרבת לארבוס, איש אחד רכב הביתה מן העבודה על סוס שחור. פתאום שמע

בכי של ילד. הביט כה וכה ונסה להבין מאין בא הבכי. אך מסביב לא נראתה

נפש חיה. בסוף השביל צמחה גדר של צמחי צבר וכשהרוכב התקרב אליו, מצא מתחת לקוצים יצור קטן בן שנתיים שילל עד יאוש. הוא אסף אותו מתוך רחמים ושם אותו על גב הסוס. "אביא אותו אל אשתי" חשב, "נראה של מי הוא ואיך הגיע אל המקום הפראי והמרוחק הזה." הוא דהר, ודהר במהירות. הסוס פנה לכיוון ארבוס אך אחרי זמן מה האט, האט ועוד האט, ולבסוף נעמד באמצע השדות כאילו מישהו או משהו מפריע לו להמשיך בדרכו. הרוכב דרבן וזרז אותו בקול

רם: "דיו, דיו!", אך ללא הועיל - הסוס לא זז. האיש הביט סביב על מנת להבין את סיבת העצירה ופתאום ראה שרגלי הילד התארכו עד לאדמה ונתקעו בה וכך מנעו מן הסוס לצעוד ולו צעד אחד. הרוכב לא הספיק אפילו להיבהל מן התופעה המוזרה, והילד נעלם. במקומו נשארה להבת אש מתפתלת וצחוק שלא היה מובן מאין בא. האיש וסוס נמלטו מבלי להביט לאחור ולו פעם אחת. השערות והרעמה סמרו מאימה. אילו היה להם האומץ להביט לאחור יכלו לראות את מאשינגנה שנהנה כמו מטורף מן המהתלה שהצליחה לו כל כך.

גבירתנו מן היער

לפני שנים רבות, ביום ככל הימים, לא רע יותר ולא יפה יותר מאחרים, קבוצת רועים מסאסארי יצאה למרעה, עם כבשים וגדיים. היה כבר חודש אוגוסט, השמש להטה והרועים, שלבשו בגדים חמים וכמעט ונחנקו בגלל החום, חפשו מחסה בצל יער אלונים, לא הרחק מן העדרים.

הם נכנסו ללב היער, מקום אליו קרני

השמש מגיעות רק בקושי בין העלים הצפופים של העצים. כאן מצאו הרועים סוף-סוף קצת קרירות. הם התיישבו על הארץ והחלו לאכול לחם בגבינה ולשתות יין אדום שהביאו עמם. בזמן שהיו שקועים בארוחה, אנטוניו, המבוגר מביניהם ראה דבר מה מבריק מתחת לשיח. מסוקרן חיפש והרים פסלון קטן של המדונה מכוסה במעט בוך, עתיק ובלוי.

השתוממו הרועים מן הגלוי הבלתי רגיל וזמן רב התפעלו מן הדמות הקטנה העשויה גבס ואמייל. אחרי כן שמו אותה בדיוק במקום בו מצאוה. כשחזרו לסאסארי ספרו עליה לכולם. במקום מציאת הפסלון הקימו אנשי סאסארי כנסייה קטנה, שמאז נקראה "גבירתנו מן היער".

כולם הלכו לבקש חסדים וטובות מהקדושה ולאט-לאט אנשים רבים הקימו בתים קטנים בצד הכנסייה על מנת להיות קרובים לה, וכך קם שם כפר אמיתי. ומשום שאותה המדונה שנמצאה ביער על ידי הרועים נתקבלה על כולם, קראו לכפר "גבירתנו של העם".

פעם בשנה חגגו בכפר ההוא חגיגה גדולה, גברים, נשים וילדים עברו יום מלא שמחה באוכלם בשר גדיים ושיות. באותו היום הרגישו כולם שווים, משרתים ואדונים כאחד.

בזמן לא כל כך רחוק הזה שלטו בסרדיניה ספרדים, שחיו מן העבודה של האיכרים והרועים, ולא עשו בעצמם דבר, מלבד להתבטל מן הבוקר עד הערב. הספרדים ידעו רק לתת פקודות. מי שלא ציית להם נכלא.

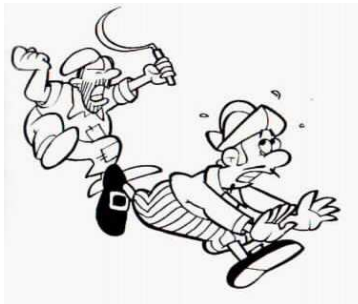
הידיעות על החגיגה לכבוד "גבירתנו מן היער" הגיעו לאוזני המושל הספרדי. הוא הרהר כמה ימים ואחרי כן אסר על האנשים לגשת לשם.

"הנתינים של העיר סאסארי" אמר המושל אל יועציו בהסבירו את סיבת האיסור, "מתאספים ביער ההוא מבלי לכבד את השליטים מספרד, וזה עלול להפוך להרגל רע. המדונה היא אינה מוצאת חן בעיני. היא מקומית ועניה, נמצאה במקרה על ידי הרועים, כולה של העם ולא של המלך שלנו."

רבים בכו על איסור החגיגות, אך לא היה להם אומץ להגיב ולמחות.

וכך היה עד שבוקר אחד באביב קם דון לואיג'י, כומר זקן, שלא פחד משדים ודמונים ולא מן הספרדים. הוא אסף אל הכיכר את אנשי סאסארי ואמר להם: "הלילה באה אלי בחלום המדונה של היער, היא לא מרוצה שאנו לא חוגגים, והיא אמרה לי שהכנסייה הקטנה שבנינו היא שלנו בלבד ושווה יותר ממלך ספרד ומכל יתר השליטים בעולם."

כולם אהבו את דון לואיג'י בגלל אומץ לבו ותבונתו הרבה. אחרי שאזרחי העיר הקשיבו לו, הם התקוממו נגד הספרדים. ממלא מקום השליט נכנע

מהר מאוד.

מאז, לפחות ליום אחד בשנה, ביער של המדונה נעלמים המשרתים והאדונים - נותרו רק בני האדם.

איס דומוס בצ'אס

טורלבה

במרחבי השדות הפתוחים בין
ארצ'דנו לטורלבה נמצא כפר קטן
ועזוב, איס דומוס בצ'אס שמו. הבתים
שלו ישנים, הרוסים ומלאי עכברים.
אין לאיש אומץ לעבור בסביבתו
בלילה. מספרים שרוחות רפאים
מוזרות יופיעו בפני נוסע המתקרב אל
הכפר. תהיה זו אולי אישה אכזרית,
עם ציפורניים שחורות וארוכות, או
נער ללא ראש, שצוחק בקול רם, או אולי מראות
מפחידים אחרים המופיעים שם בלילות.
פעם אחת טונינו ופסקואלה, שני הצעירים
מפורסמים והכי נועזים בטורלבה, החליטו להוכיח
שרוחות הרפאים לא היו ולא נבראו, ושאלה רק דיבורים
ללא כל יסוד. הם הלכו לכפר איס דומוס בצ'אס ונשארו
שם כל הלילה, צחקו, התלוצצו והתגרו ברוחות
הרפאים. אך שום דבר נורא לא הופיע בפניהם ורק
תרנגולת אחת התרוצצה מפה לשם עם אפרוחיה.
למחרת חזרו שניהם הביתה עייפים עד מוות ונרדמו

מיד.

באותו יום שניהם חלמו אותו החלום: בשינה ראו שוב את התרנגולת ואפרוחיה על ערמת מטבעות זהב באחד מן הבתים ההרוסים. כאשר התעוררו ספרו זה לזה את החלום. תחילה חשבו שהוא חסר משמעות, אך מאוחר יותר החליטו שאולי האוצר החבוי יכול להיות אמיתי. פסקואלה הציע ללכת לחפש אחריו, אך טונינו סרב באומרו שאוצר, אם באמת קיים, הוא יצירת השטן. פסקואלה האמיץ יותר הלך על אף הכל.

לא ידוע איך קרה הדבר, אך העובדה היא שפסקואלה, שעד אותו היום היה עני ביותר, התעשר פתאום. אך עם העושר השתנה גם האופיו. הוא נעשה חסר סבלנות וצעק על כל אחד בגלל כל שטות, ואם מי שהוא ניסה להתנגד לו, הלם בו באלימות.

מן היום שהתעשר רכב תמיד על סוס, סוס שחור כמו הגיהנום עם עיניים לוהטות כמו גחלים.

בוקר אחד עלה פסקואלה על סוסו ויצא מן הכפר. הסוס היה רגזני וסירב לציית למושכות. פסקואלה נתן לו ללכת לאן שירצה, כדי שלא יפיל אותו. מרחוק ראו האיכרים את הסוס השחור, רץ כמו מטורף, ועליו אדונו שבקושי יכול היה להחזיק את עצמו עליו. הסוס רץ ישר אל הכפר איס דומוס בצ'אס, ושם הוא זרק את פסקואלה מעליו והרגו בשלוש בעיטות פרסה על החזה. עוד היום אומרים אנשי טורלבה שהסוס ההוא היה

השטן עצמו. קודם הוא נתן במתנה את האוצר ואחרי כן לקח לעצמו את הנשמה.

מעבר לאגדה.

כבר דברנו על העוני הגדול, בו חיו אנשי סרדיניה בעבר. העשיר ביותר בכפר היה רק "פחות עני", אך גם עליו היה לטרוח קשה על מנת לחיות איכשהו. כאשר מי שהוא התעשר בבת אחת, הדמיון העממי חשב מיד על התערבות השטן, כל כך מוזר היה הדבר. ולא היו טועים בהרבה ברוב המקרים על מנת לאגור כספים ואוצרות צריך היה לעזוב את העבודה הפשוטה והמאמצת בשדות או ברעיית הכבשים, ולמכור את הנשמה לשטן - אולי לעסוק בשוד או לבחור דרכים אחרות פסולות כדי לצאת מן העוני. אמנם מן העוני יוצאים, אך המוות האלים עומד ממעבר לפינה. דבר אחד יש להוסיף - עבור רבים הברירה האמיתית הייתה בין המוות מכדור עופרת לבין זה של הרעב.

הנחש

הנחש לא היה תמיד הזוחל שאנו מכירים, או נכון יותר, שקראנו עליו בספרים או ראינו בטלוויזיה. היה זמן בו גם הוא הלך על שתי רגליים, בדיוק כמו בני-האדם.

הוא היה מאוד גאה בתכונה הזו והתפאר בה. פעם אחת, כשטייל בכרם, ישר-ישר כמו מקל, פגש בלטאה, והופתע מצורת התנועה הזוחלת שלה. הנחש ראה את עצמו כאציל ויפה ולעג ללטאה. "זה לא נאה ללכת כך" אמר "כמו זקן, בצורה טיפשית, עם הבטן על האדמה, ולנשום את האבק שמרימים אחרים בהליכתם."

בדיוק באותו רגע בו נחש לגלג, עבר שם בעל הכרם. הוא היה איש גדול וחסון, זרועותיו חזקות ושריריות, אך ראייתו הייתה חלשה, וקשה היה לו לראות את הנעשה מטרים ספורים מאפו. הוא ראה את הנחש עומד על שתיים כמו אדם, ובטעות חשב אותו לגנב. "גנב בכרם שלי!" צעק והחל לתת לו מכות על הגב, עד שזה נפל ארצה.

הנחש לא יכול היה לקום על רגליו, ומאז הוא מתהלך רק בזחילה. הלטאה שמחה על החבר החדש ולא הזכירה לו את

הלעג. היא אמרה לעצמה:

"מגיע לו, זה ילמד אותנו לא לצחוק מצרות של אחרים. כעת הוא יבין מה זה לזחול עם הבטן על האדמה ולקלוט את האבק שאחרים מרימים ברגליהם." ושניהם ביחד, בעצב, החלו לזחול בין הדשא וגושי האדמה.

מעבר לאגדה

איננו יודעים האם מתישהו הנחש באמת התהלך על שתיים. אבל את הסרדאים העתיקים לא העסיקה השאלה הזו. כוונת הסיפור הייתה להזכיר שהשוני לא מצדיק התנשאות. גבוהים או נמוכים, יפים או מכוערים, כולם בני אדם.

הר התבואה והר הקש

לפני שנים רבות חיה באזורנו דוכסית עשירה מאוד. היו לה שטחי אדמה רבים, בקר, שדות בהם גדלה תבואה, חיטה ושיפון, גנים של אגסים, תפוחים, אבטיחים ושזיפים, כרמים ועוד ועוד מכל טוב.

השנה שעליה אנו מספרים הייתה מבורכת במיוחד. האדמה הניבה כל כך הרבה יבול שהעובדים לא הספיקו להורידו, המשרתים לא הספיקו לאוספו, המחסנים היו קטנים מדי להכילו והקיבות של הדוכסית ושל בניה לא הספיקו לעכלו.

יום אחד יצאה הדוכסית לשדות כדי לפקח על דיש החיטה. כל גרעין היה גדול כמו לימון. בצד אחד נערמו הגרעינים להר גבוה ומצד שני ערמת הקש גבהה מעל הגבעות שמסביב.

הדוכסית התיישבה בכסא. המשרתים התרוצצו והזיעו, רצו ממקום אחד לשני, שקלו את הגרעינים, ארזו אותם בשקים, העמיסו אותם על עגלות רתומות לשוורים, שגם הם היו כבר עייפים מרוב עבודה. המשרתים והשוורים נעו הלך וחזור, ללא הפסקה, בין ארמון הדוכסית והשדה.

הברכה הגדולה שבאחוזת הדוכסית לא נעלמה מעיני האנשים שבסביבה. היא התפרסמה בעיירות

ובכפרים השכנים. שם חיו אנשים עניים, שלא היו להם שדות כדי לגדל תבואה, לא היו להם בתים או אדמה, ולמען האמת אפילו לא בכל יום היה להם לחם לאכול. הם באו לדוכסית לבקש שתתן להם ולו חופן אחד של חיטה. אך לאישה העשירה היו יותר תכשיטים מאשר טוב לב. היא ראתה אותם באים והחליטה להיפטר מהם בלי לתת להם אפילו גרעין אחד. "ברוכים הבאים" אמרה להם "כמה חבל שבאתם בשנה הזו. זו שנה כל כך גרועה בשבילנו. עבדנו קשה כל השנה, אך היה לנו רק מעט יבול. בואו בשנה הבאה. ירצה אלוהים ויהיה לנו יבול טוב ואז אוכל להתחלק אתכם. השנה בקושי מספיק בשבילנו." היא עוד לא הספיקה לסיים את דבריה וכמו בכישוף הפכה לסלע. ערמות של קש ותבואה הפכו לגבעות של אדמה פורייה. אדמה זו, שלא הייתה שייכת לא לדוכס ולא למלך, הפכה במשך הזמן לגנים פוריים. לא בקסמים כלשהם, אלא בעבודה הקשה של אותם העניים. הם שמחו, אכלו, שתו, עשו חגיגות גדולות אך אותנו לא הזמינו. ואת הדוכסית המאובנת ניתן לראות עד היום, יושבת על הכיסא שלה עם ארשת פנים חמוצה וקמצנית.

מעבר לאגדה

ראיתם פעם את הצוקים והסלעים של סרדיניה? יש להם צורות מוזרות ביותר. הגשם והרוחות פיסלו אותם כמו באלפי אזמלים. אבות אבותינו תמיד ניסו לדמיין לעצמם דמויות של אנשים וחיות בצורות האלה. אגדות רבות של סרדיניה נובעות מכך. סיפור לכל סלע וסלע. הסיפור הזה מציין במיוחד את הצורך בסולידריות של הקהילה המקומית. בסרדיניה, כאשר כבשה אחת הולכת לאבוד מתגייסת כל הקהילה לעזרת הרועה, כי רק כך מובטח הקיום של כולם. זהו החוק הסרדאי, בלתי כתוב, אך מכובד בקפדנות, חוק הסולידריות. והסיפור הזה מדגיש אותו במיוחד.

גורג'יה הקמצנית הכועסת

גורג'יה הייתה אישה כעסנית מאוד. היא התווכחה עם כולם ולעולם לא הצליחה להתיידד עם אנשים. ככל שהתבגרה כך נעשתה חמוצה יותר.

יום אחד הלכה לשדה כדי להביא ארוחת צהריים לאיכרים שעסקו בדיש. בסל שעל ראשה העמיסה פירות מסוגים שונים, ירקות טריים ונקניקיות שמנות. בקצה הדרך עמד נווד אחד, עני, בבגדים קרועים ורעב מאוד.

כשראה את גורג'יה ניגש אליה ואמר: "שלום אישה טובה, מה יש לך שם בסל? אולי תוכלי לתת לי דבר מה קטן לאכול כדי למלא את בטני הריקה?" וגורג'יה, כעסנית כרגיל, ענתה: "רק אבנים יש לי בסל!"

הנווד התרגז מאוד מהתנהגותה הקמצנית והחל לקלל אותה: "אבנים, אמרת?, אז תהי בעצמך לאבן!" ובאותו הרגע היא אמנם הפכה לאבן.

מאז היא לא זזה ממקומה. ואם תזדמנו לאזור שבין נוראגוגומה ואוטנה תוכלו לראות אותה חצובה בסלע. הזקנים שמספרים את הסיפור הזה חושבים שהנווד היה איש קדוש, שנשלח לארץ במיוחד כדי להעניש קמצנים וכעסנים.

Su monti 'e -palla ei su

trigu

*In tempas antigu biviad una Mnacchesa
arricca meda meda e tenia' beis, bestiamini
e donnia razza 'e -cosa e donni annu
-fadiada arragotta manna e lori.*

*Un annu -fiad un' annada bella bella ei sa
mnacchesa est anda a s'ashroa inui -fia' su
-trigu spallau ei sa -palla -fatta arega e
innia s'es sezzia ind un scannu mannu -po
-castiai i' tzeraccus chi depplanta mesurai
su -trigu e chi ddu -poniant in saccarias e
cun is carru' de i' boes i nchi ddu liant a
domu 'e su mnacchesu.*

*E insaras una -pariga 'e -poburu ' de i'
bidde' de accanta funt andaus a s'ashroa e
sa mnacchesa -po ddi domandai unu
-coghisgeddu 'e -trigu.*

*Sa mnacchesa -candu ddus a' bius s'est
arrannegada ei nchi ddus a' lorau' cun mala
manera, nendi -cand'aia -fattu -pagu e
candu Deusu ndi dd 'iad a sgiai meda gia
nca nd' iad a fai de -limusinas.*

*E insara, comenti e una spezie 'e miraculu,
sa mnacchesa s'e' furriada 'nd 'una -pedra
manna ei su -trigu ei sa -palla ind unu
montisgeddu de -terra -chi s'agattant
ancora.*

*Su de su -trigu e' de su sattu 'e -Cabras, su
de sa -palla e' de su sattu 'e Arriora e de
Santeru.*